

Sygn. akt XVII AmC 510/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2012 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Adam Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 26 lipca 2012 r., w Warszawie na posiedzeniu niejawnym sprawy

z powództwa (...) w K.

przeciwko J. K. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w G.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje pozwanemu wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści "Sądem właściwym dla rozpatrywania sporów wynikających z umowy sprzedaży jest sąd właściwy dla siedziby pozwanego lub sąd właściwy dla miejsca wykonania umowy. Sądem właściwym dla powyższych spraw jest sąd w G..";

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, kwotę 360 (trzysta sześćdziesiąt) złotych;

3. nakazuje pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa (Kasa Sądu Okręgowego w Warszawie), tytułem nieuiszczonej opłaty od pozwu, od której powód był zwolniony, kwotę 600 (sześćset) złotych;

4. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej.

SSR del. Adam Malinowski

sygn. akt XVII AmC 510/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 13 lutego 2012 r. powód - (...) - domagał się uznania za niedozwolone i zakazania wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowienia pkt 24 wzorca umowy zawartego w dokumencie o nazwie **Regulamin** o treści : **Sądem właściwym dla rozpatrywania sporów wynikających z umowy sprzedaży jest sąd właściwy dla siedziby pozwanego lub sąd właściwy dla miejsca wykonania umowy. Sądem właściwym dla powyższych spraw jest sąd w** G., którym posługuje się pozwany - J. K. prowadzący(a) działalność gospodarczą pod nazwą (...)w G.. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów procesu.

Zdaniem powoda rzeczony zapis wzorca umowy wypełnia hipotezę art. 385¹ § 1 kc zgodnie z którym postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W ocenie powoda zakwestionowana klauzula stanowi przykład niedozwolonego postanowienia umownego zawartego w przepisie art. 385³ pkt 23 kc. Powód wskazał, iż Rejestr Postanowień Wzorców Umowy Uznawanych za Niedozwolone zawiera zakwestionowaną klauzulę o podobnym (zbliżonym) brzmieniu. Argumentując zasadność wniesionego powództwa, powód powołał się na uchwałę Sądu

Najwyższego z dnia 7 października 2008r., III CZP 80/08 (OSNC 2009, Nr 9, poz. 118) traktującą o rozszerzonej prawomocności wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Pozwany domagał się oddalenia powództwa i wniósł o zasądzenie kosztów procesu. Odnosząc się do zarzutów powoda, pozwany podniósł, iż zapis którego dotyczy pozew został przez niego zmieniony. Nadto powód wskazał, iż pozwany nie dołączył do pozwu protokołu z notarialnego otwarcia strony internetowej dlatego nieznany jest pozwanemu dzień, w którym powód analizował regulamin. Strona pozwana podniosła, że powód występując z powództwem nadużywa prawa podmiotowego, gdyż celem postępowania nie jest ochrona praw konsumentów, ale odniesienie korzyści w postaci zasądzonych kosztów procesu. Strona pozwana wskazała, że zaprzestała stosowania kwestionowanego postanowienia w stosowanych wzorcach umów. Zarzucono przy tym, że powód nie wezwał przedsiębiorcy przed wytoczeniem powództwa do zaprzestania stosowania kwestionowanej klauzuli. Pozwany zakwestionował także legitymację powoda do wystąpienia z żądaniem określonym w pozwie.

W ocenie pozwanego brak jest podstaw do zasądzenia na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej określonej w §18 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2002r w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zgodnie z umową zlecenia zastępstwa procesowego.

Nadto zdaniem pozwanego nie dał on powodów do wytoczenia powództwa, ponieważ uznał konieczność nanieśnięcia zmian w stosowanym przez siebie Regulaminie i w konsekwencji dokonał zmiany w jego treści.

Wobec powyższych okoliczności pozwany uznał, iż co do orzeczenia o kosztach powinien mieć zastosowanie art. 102 kpc.

W piśmie z dnia 28 marca 2012r., powód podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie, wyjaśniając jednocześnie, że wersja regulaminu dołączona do pozwu została pobrana ze strony internetowej sklepu prowadzonego przez pozwanego w dniu 2 lutego 2012 r. i została zapisana na trwałym nośniku danych.

W piśmie z dnia 06 lipca 2012r. pozwany wyjaśnił, iż „zaprzestał korzystania z podnoszonych w pozwie zapisów niezwłocznie po otrzymaniu pozwu, a więc przed datą 12 marca 2012r.”

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany – J. K. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie świadczenia na rzecz konsumentów usług sprzedaży towarów za pośrednictwem witryny internetowej (...) i posługiwał się w obrocie z konsumentami kwestionowanym postanowieniem wzorca umowy co najmniej do daty otrzymania odpisu pozwu.

Zgodnie z art. 227 kpc przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie. W konsekwencji nie mogły być przedmiotem postępowania dowodowego okoliczności przedmiotowo nieistotne, zaś postępowanie dowodowe zostało skoncentrowane do normatywnie wyrażonych przez ustawodawcę przesłanek abuzywności postanowień wzorca umowy. Art. 230 kpc stanowi, że gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane. Za podstawę ustalenia stanu faktycznego Sąd przyjął wzajemnie niekwestionowane twierdzenia stron kierując się zasadą wyrażoną w art. 230 kpc.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 385¹ §1 kc, do uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowania go z praktyki stosowania konieczne jest łączne występowanie czterech przesłanek: postanowienie nie zostało indywidualnie uzgodnione, ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki stron pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, powyższe prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta i postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron. Przy czym należy zaznaczyć, iż przesłanka braku

indywidualnego uzgodnienia nie ma istotnego znaczenia przy przeprowadzaniu abstrakcyjnej kontroli postanowienia wzorca umownego, bez względu na to czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany przy zawieraniu jakiejś konkretnej umowy. W szczególności kontrola ta jest oceną ex-ante i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek do drugiego człowieka. Dobre obyczaje to reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące choćby niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania. Klauzula generalna wyrażona w art. 385 indeks 1 §1 kc uzupełniona została listą niedozwolonych postanowień umownych zamieszczoną w art. 385 indeks 3 kc Obejmuje ona najczęściej spotykane w praktyce klauzule uznane za sprzeczne z dobrymi obyczajami zarazem rażąco naruszające interesy konsumenta. Ich wspólną cechą jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków lub ryzyka między stronami prowadzące do zachwiania równowagi kontraktowej. Są to takie klauzule, które jedną ze stron (konsumenta) z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. Wyliczenie to ma charakter niepełny, przykładowy i pomocniczy. Funkcja jego polega na tym, iż zastosowanie we wzorcu umowy postanowień odpowiadających wskazanym w katalogu znacząco ułatwić ma wykazanie, że spełniają one przesłanki niedozwolonych postanowień umownych objętych klauzulą generalną art. 385 indeks 1 §1 kc W razie wątpliwości ciężar dowodu, że dane postanowienia nie spełniają przesłanek klauzuli generalnej spoczywa na przedsiębiorcy - art. 385 indeks 1 §4 kc Aby uchylić domniemanie, że klauzula umowna zgodna z którąś z przykładowych klauzul wymienionych w art. 385 indeks 3 kc jest niedozwolonym postanowieniem umownym należy wykazać, że została ona uzgodniona indywidualnie lub, że nie kształtuje praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając ich interesy mimo swego niedozwolonego brzmienia tzn. nie spełnia przesłanek z art. 385 indeks 1 §1 kc Dopiero po wykazaniu tej drugiej okoliczności może dojść do obalenia domniemania abuzywności. W ocenie Sądu analizowany zapis wzorca spełnia przesłanki art. 385³ pkt 23 kc, zgodnie z którym w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy. Co do zasady zmiana właściwości miejscowej sądu jest dopuszczalna w sprawach konsumenckich, gdyż przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie przewidują w tym względzie właściwości wyłącznej. Jednakże modyfikacja właściwości może stanowić zagrożenie dla interesu konsumentów w sytuacji, gdyby wiązała się dla nich z nadmierną uciążliwością. Zakwestionowane postanowienie wyłącza w swej istocie możliwość wyboru sądu, co w sposób oczywisty wyczerpuje hipotezę w/w przepisu prawa. Przytoczone w tej mierze stanowisko wynika z utrwalonego orzecznictwa Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, który wielokrotnie za abuzywne uznawał postanowienia wzorca umowy, które modyfikowały właściwość sądu w stosunkach z konsumentami, w sposób potencjalnie zawężający uprawnienia w korzystaniu przez konsumenta z właściwości określonej regułami ogólnymi kodeksu postępowania cywilnego.

Z uwagi na charakter postępowania o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, okoliczność podniesiona przez pozwanego, a dotycząca nadużycia prawa podmiotowego, nie może mieć dla sprawy żadnego znaczenia. Postępowanie to ma bowiem na celu ochronę interesu ogółu konsumentów, będących potencjalnymi kontrahentami pozwanego. Jego celem nie jest natomiast indywidualna ochrona interesów powoda. Z tego względu - abstrahując od rzeczywistych pobudek, jakimi kierował się powód wytaczając niniejsze powództwo, z uwagi na obojętność tej okoliczności dla danego postępowania - nie można zaakceptować poglądu pozwanego, iż wniesienie pozwu w niniejszej sprawie stanowi nadużycie prawa podmiotowego z powodu sprzeczności z jego społeczno - gospodarczym przeznaczeniem (art. 5 k.c.). W przypadku kontroli in abstracto motywacja, jaką kieruje się powód przy wnoszeniu pozwu jest bowiem w zasadzie prawnie irrelevantna.

Zgodnie z art. 479³⁸ kpc, z powództwem w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone może wystąpić, między innymi, organizacja społeczna, do której zadań statutowych należy ochrona interesów konsumentów. Z załączonego do akt wyciągu z Krajowego Rejestru Sądowego wynika jednoznacznie, że jednym

z celów działania powodowego Stowarzyszenia jest ochrona interesów konsumentów. W ocenie Sądu, jest to wystarczające do uznania wykazania przez powoda jego legitymacji procesowej w sprawie.

Wskazać również należy, że w myśl art. 479⁴⁰ kpc, zaniechanie przez pozwanego, po wytoczeniu powództwa, stosowania zaskarżonego postanowienia wzorca umownego, nie ma wpływu na bieg postępowania, nie czyni go bezprzedmiotowym. Z tego też względu, nie mogły mieć znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy takie okoliczności jak zaprzestanie stosowania przedmiotowej klauzuli, czy też usunięcie jej z wykorzystywanego wzorca.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385¹ § 1 kc, Sąd uznał postanowienie wzorca umowy za niedozwolone, zaś na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc zakazał jego wykorzystywania w obrocie z udziałem konsumentów.

Podstawę prawną wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym stanowił przepis art. 479¹⁷ § 1 kpc w zw. z art. 9 ust. 1 i art. 11 ustawy z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 233 poz. 1381).

O publikacji prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt strony pozwanej zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

O kosztach postępowania orzeczono w oparciu o art. 98 kpc, zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Możliwość odstąpienia od powyższej zasady odpowiedzialności za wynik procesu przewiduje m.in. przepis art. 102 kpc, zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W przywołanym przepisie mowa jest o szczególnych przypadkach, które mogą dotyczyć zarówno samego przebiegu procesu, jak i okoliczności pozostających poza postępowaniem, np. takich jak sytuacja majątkowa czy życiowa stron. W niniejszej sprawie Sąd nie stwierdził jednak żadnych wyjątkowych okoliczności, które sugerowałyby konieczność odstąpienia od ogólnej reguły w zakresie rozliczania kosztów postępowania i zastosowanie w tym zakresie zasady słuszności. Przyznane stronie koszty stanowi wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w wysokości 360 zł - ustalone na podstawie § 14 ust. 3 pkt 2 w zw. z § 2 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. nr 163. poz. 1349 ze zm.). Mając na uwadze wynik sprawy, orzeczenie o nakazaniu pobrania od strony pozwanej opłaty od pozwu uzasadnia przepis art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. nr 167 poz. 1398 ze zm.).